

پایان نامه و پروپوزال های قرآنی
موسسه معارف اسلامی امام رضا (ع)

طبق حقوق مؤلفین کلیه حقوق این پایان نامه محفوظ و مویوط به مؤلف آن می باشد
هرگونه استفاده از مطالب منوط به کسب اجازه از مؤلف می باشد

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
مدرسه علمیه معصومیه

استان قم

(مهمان در بیرجند)

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

موضوع

تبیین توحید، توسل و شفاعت از نظر وهابیت و نقد و بررسی آن از دیدگاه اهل تشیع

استاد راهنما

سرکار خانم منصوره مزرعی فراهانی

استاد داور

حجه الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمد جواد زنجانی طبسی

محقق

شبهخوان

تاریخ دفاع

تابستان - ۱۳۸۸

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

تقدیم به:

اسوہی حسنہ آدمیان
رحمت فراگیر پروردگار
ریشان ممدود الہی
رسول اکرم (صلی اللہ علیہ و آلہ)

آدرس: قم، بلوار شہید منتظری، کوچه شماره ۸، بلاک ۱۲

با تقدیر از:

زحمات بی شائبه ی استاد راهنما سرکار
خانم فراهانی و قدرانی از زحمات واحد
پژوهش به ویژه سرکار خانم روستا که در
تمامی زمینه ها راهنما و هدایتگر م بودند.

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

چکیده

ابن تیمیه کسی که افکار وهابیت از او سرچشمه می گیرد. «در حقیقت موسس مذهب وهابیت می باشد. هر چند وهابیان در ظاهر آن را بیان نکرده اند که سرانجام در قلعه ای در شام زندانی شد و در همانجا از بین رفت. و طرح مجدد افکار ابن تیمیه توسط محمد بن عبدالوهاب صورت گرفت. که سرانجام او هم در سال ۱۲۰۶ رخت از جهان بر بست.

شواهد نشان می دهد که عمر « وهابی گری افراطی» به سر آمده و طرفداران خود را به سرعت از دست می دهد زیرا در بطن وهابیت تندرو اصولی نهفته است که قابل بقا و دوام نمی باشد. وهابیان درباره ی مفهوم توحید می گویند: هدف از توحید انحصار عبادت به خدا می باشد. از این رو زیارت قبور و غیر خدا را ندا کردن و اموری از این قبیل را شرک می دانند. وهابیان معتقدند که خداوند مانند انسان است و در این رابطه به حدیثی جعلی از پیامبر استناد می کنند.

موخذ از نظر وهابیان به کسی می گویند که به هیچ یک از انبیاء و اولیاء خدا توسل نکند، به قصد زیارت پیامبر سفر نکند و از او طلب شفاعت نکند و همچنین به او سوگند یاد نکند. محمد بن عبدالوهاب تعدادی از روایات جسم بودن خدا را آورده و آن ها را صحیح شمرده و ایمان به آن ها را واجب و رد و انکار آن ها را کفر دانسته است. وهابیان اشکالاتی از این قبیل بر توسل گرفته اند: چنین توسلی در میان صحابه نبوده است.

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

- مخلوقین حقی بر خدا ندارند. - این نوع توسل متضمن دعوت غیر خداست. - توسل، استعانت از غیر خداست. در پاسخ باید گفت که توسل به غیر خدای سبحان، به معنای شریک قرار دادن در افعال خدای متعال نیست بلکه مقصود این است که خدا کارش را انجام دهد و حاجت او را به برکت آنان برآورده سازد.

وهابیان به شفاعت معتقدند اما به این معنی که بنده از خدا درخواست کند که پیامبر (ص) را شفیع او قرار دهد. محمد بن عبدالوهاب همچنین می گوید: « شرک کسانی که از قبور طلب شفاعت می کنند از شرک بت پرستان زمان جاهلیت بدتر است. حضرت آیت الله مکارم شیرازی در توصیه ای دو شانیه به علمای حجاز می فرمایند: به همه ی علمی و هابی که خواستار راه اعتدال هستند توصیه می شود که فرصت خوبی را که در این شرایط تاریخی برای بازنگری در اصول و هابیت فراهم شده است، از دست ندهند و شکاف عظیمی را که میان آنها و سایر مسلمین جهان پیدا شده است و دشمن از آن بهره گیری می کند با هوشیاری پر کنند.

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	۱- تعریف و تبیین موضوع.....
۲.....	۲- ضرورت و اهمیت تحقیق.....
۳.....	۳- اهداف تحقیق.....
۳.....	ب) اهداف جزئی.....
۳.....	الف) هدف کلی.....
۴.....	۴- پیشینه تحقیق.....
۵.....	۵- سوالات اصلی و فرعی.....
۵.....	ب) سوالات فرعی.....
۵.....	الف) سوالات اصلی.....
۶.....	۶- روش تحقیق.....
۶.....	۷- تعریف واژگان کلیدی.....
۶.....	۸- مفاهیم و اصلاحات.....
۸.....	۹- مشکلات و موانع.....
	بخش اول: تاریخچه و اهمیت (ایجاد و پیدایش آن)
۹.....	شرح حال ابن تیمیه.....
۹.....	نسب ابن تیمیه.....

- ۱۰..... شروع به تحصیل
- ۱۱..... جرات و جسارت
- ۱۲..... عصر ظهور ابن تیمیه
- ۱۳..... عصر ظهور وهابیت
- ۱۳..... سرگذشت وهابیت در آغاز پیدایش
- ۱۷..... مسافرت شیخ محمد به ایران
- ۱۸..... سیرت و روش شیخ محمد بن عبد الوهاب
- ۱۸..... پایان کار شیخ محمد بن عبد الوهاب
- ۱۸..... دو مطلب قابل ملاحظه در بررسی شرح حال محمد بن عبد الوهاب
- ۲۱..... نقش مزدوران انگلیس در شکل گیری عقاید محمد بن عبد الوهاب
- ۲۲..... وهابيون جديد
- ۲۲..... الف) قشر جديد وهابی
- ۲۴..... ب) خطر غلات
- ۲۵..... پایان عمر وهابیت

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا

بخش دوم: تبیین و نقد عقاید وهابیت از دیدگاه تشیع

- ۲۸..... فصل اول: تبیین توحید و نقد و بررسی آن از دیدگاه تشیع
- ۲۸..... توحید ترد وهابیان
- ۲۸..... ابن عثیمن چه شخصیتی است؟
- ۳۰..... معنای توحید و مفهوم کلمه ی « لا اله الا الله »
- ۳۲..... خداوند از دیدگاه وهابیان
- ۳۴..... اعتقاد به رویت و اثبات جهت برای خدا

آدرس: شهر تهران، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

- سخن ابن قیم درباره ی رویت خدا ۳۷
- اعتقاد به فرود نیامدن ذات احدیت به آسمان دنیا ۴۰
- وسعت دایره ی کفر و شرک از دیدگاه وهابیان ۴۱
- ملاک های شرک ترد وهابیان ۴۲
- ۱- اعتقاد به سلطه ی غیبی برای غیر خداوند ۴۲
- ۲- تاثیر مرگ در تحقق مفهوم شرک ۴۳
- ۳- دعا نوعی عبادت است ۴۳
- فتاوی وهابیان در مصادیق شرک ۴۴
- موحد از دیدگاه وهابیان ۴۶
- موجب اسلام نبودن اقرار به شهادتین ۴۷
- نقد توحید خدا در عبادت ۴۸
- نقد توحید خدای سبحان در افعال ۵۰
- نقدی بر جسم دانستن خدا ۵۱
- فصل دوم: تبیین توسل و نقد و بررسی آن از دیدگاه تشیع ۵۶
- توسل و استغاثه از دیدگاه وهابیان ۵۶
- اشکالات وهابیان بر توسل ۵۸
- نقدی کوتاه بر این مبحث (توسل) ۵۹
- روایاتی در مورد توسل ۶۲
- فصل سوم: تبیین شفاعت و نقد و بررسی آن از دیدگاه تشیع ۶۵
- معنای شفاعت در لغت و اصطلاح ۶۵
- شفاعت و استغاثه از دیدگاه وهابیت ۶۵
- رویکرد وهابیت در مورد شفاعت ۶۷

دلائل وهابیان در منع شفاعت	۶۸
۱- درخواست شفاعت شرک است	۶۸
۲- شرک مشرکین و طلب شفاعت از بت ها	۶۹
۳- درخواست حاجت از غیر خدا حرام است.	۶۹
۴- شفاعت حق مختص خداست	۷۰
نقدی کوتاه بر این مبحث	۷۱
شفاعت و نقش شفیع	۷۱
نقد دلائل وهابیان درباره ی منع شفاعت	۷۲
۱- نقد درخواست شفاعت شرک است	۷۲
نقد شفاعت حق مختص خداست	۷۹
اهل تشیع و تسنن در مقابل وهابیت	۸۰
نتیجه گیری	۸۱
فهرست منابع و مآخذ	۸۴

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا (ع)

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

کلیات

۱- تعریف و تبیین موضوع

تعریف موضوع: در مورد توحید، توسل و شفاعت از نظر وهابیت و نقد و بررسی آن از منظر اهل تشیع می باشد.

تبیین موضوع: عقیده امری است علمی که اگر مبادی و مقدماتش در جان انسان جا بگیرد، خود عقیده نیز محقق می شود؛ در غیر این صورت قابل تحمیل نیست.

«افکار انسان بر برهان و دلیل تکیه دارد، از این رو نه خود انسان می تواند عقیده ای را بر خود تحمیل کند و نه دیگران توان تحمیل آن را دارند. گاهی این عقیده از طرف کسانی که تنها خود را عامل سنت رسول الله (ص) می دانند و دیگران را کافر و مشرک می دانند، تبلیغ می شود که البته برای به کرسی نشاندن عقاید باطل خود از منطق زور استفاده کرده و می کنند. زیرا اینها می گویند اسلام با شمشیر پیشرفت کرده و ما هم چنین می کنیم.»

ولی اگر اینها کمی در تاریخ سیر کنند، متوجه می شوند که پیشرفت اسلام با برهان و استدلال بوده و می باشد. زیرا که رسول اکرم (ص) در مدت سیزده سالی که در مکه بودند فشارهای بسیاری را تحمل کردند و در

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

این مدت، مردم مکه و اطراف آن مسلمان شدند و عده ای نیز که از مدینه در مراسم حج به حضور ایشان می رسیدند، براساس دعوت و تبلیغ صحیح اسلام را پذیرفتند.^۱

در این رساله ابتدا به تبیین عقیده ی وهابیت در ارتباط با توحید، توسل و شفاعت که گزیده ای از اصول اعتقادی است) می پردازیم. سپس این دیدگاه را از منظر تشیع با استناد به آیات و روایات محکم و متقن مورد نقد و بررسی قرار خواهیم داد. و در بخش دوم تاریخچه ی پیدایش و انتشار وهابیت بطور مفصل بیان خواهد شد.

۲- ضرورت و اهمیت تحقیق

دشمنان اسلام از صدر اسلام تاکنون به دنبال راه هایی برای مبارزه با اسلام ناب محمدی (ص) بوده اند که ایجاد و ترویج فرقه ی ضاله وهابیت توسط استعمار پیر انگلیس از جمله این موارد می باشد.

فرقه ای که هیچ سنخیتی با تفکرات اسلامی نداشته و با سوء استفاده از موارد اختلاف بین تشیع و تسنن سعی نموده است به این اختلافات دامن زده و باعث تفرقه ای بزرگ بین این دو فرقه شود و در واقع آنها را نابود سازد.

«وحدت مسلمانان ضرورت قرآن و سنت است؛ شعار حقیقی اسلام است. لذا ما منادی وحدت و لزوم اتحاد امت اسلام بوده و هستیم و در راه تحقق آن با جان و دل می کوشیم، به خصوص در عصر حاضر که کفر با تمام وجود کمر به نابودی اسلام مسلمین بسته است.»^۲

امروزه وهابیت فقط در بین اهل سنت رخنه ایجاد نکرده، بلکه در بین افراد کم فهم و کج فهم تشیع نیز وارد شده است و سعی در از بین بردن تشیع دارد؛ تفکرات وهابیت از مسلمانان چهره ای کریه و زشت و خشن

۱- به نقل مختصر از: نجم الدین، طیبی، رویکرد عقلانی بر باورهای وهابیت، قم، امیرالعلم، چاپ دوم، ۱۳۸۶، ج ۱، صص ۱۱-۱۲.

۲- محمود، عظیمی، خدا در آیین وهابیت، قم، بخشایش، چاپ دوم، ۱۳۷۹، ص ۵.

ساخته که نه تنها باعث گرایش مردم به اسلام نخواهد شد بلکه مسلمانان نیز کم کم برای فرار از این اسلام ساختگی به دامن استکبار خواهند گریخت و لازمه ی پیشرفت خود را خروج از اسلام خواهند دانست.

در این نوشتار سعی شده است با توجه به منابع در دسترس محدود به تحقیق در پاره ای از عقاید وهابیت پرداخته و گوشه ای از افکار غیر اسلامی ولی منسوب به اسلام از جانب این فرقه را مورد نقد و بررسی قرار دهم تا در اختیار علاقمندان قرار گیرد.

«تا آنکه هم امت اسلام از دسائس و وسوس این حزب اقلیت معلوم الهویه مطلع گردند و هم آنکه شاید فریب خوردگان آنان دست از تفکیر مسلمین برداشته و به جانب حق روی نمایند و تفرقه و اهانت و اسائه ی ادب به ساحت قدس اعتقادات پاک و الهی مسلمین را رها کنند.»^۱

۳- اهداف تحقیق

الف) هدف کلی

در این رساله به تبیین دیدگاه وهابیت پیرامون سه اصل توحید، توسل و شفاعت با نگاهی منتقدانه از دیدگاه تشیع خواهیم پرداخت.

ب) اهداف جزئی

۱- معرفی موسس وهابیت.

۲- آشنایی با چگونگی شکل گیری وهابیت.

۳- شناخت دیدگاه وهابیت در ارتباط با استغاثه و توسل به پیامبر اکرم (ص).

۴- اعتقاد وهابیت به رویت و اثبات جهت برای خدا.

۵- دیدگاه وهابیت به اینکه ذات احدیت به آسمان دنیا فرود می آید.

۴- پیشینه ی تحقیق

با توجه به مطالعاتی که در سیر تاریخی این موضوع انجام داده ام، می توان از کتاب « منهج الرشاد» تالیف شیخ جعفر کاشف العطاء نام برده این کتاب نخستین کتابی است که در ردّ عقاید محمد بن عبدالوهاب نوشته شده است. مولف این اثر شخصیت مبارز و عالم برجسته ای به نام علامه سید حسن امین است. وی با تالیفات و تصنیفات منحصر به فرد خود چون کتاب اعیان الشیعه و ... ، پاسخگوی ترنفدهایی است که در زمینه عقاید، تاریخ و رجال شیعه به این مذهب بر حق نسبت داده شده است.

اتقان این تالیفات تا آنجاست که وهابیون هرگز نتوانسته اند پاسخی منطقی و در خور به تالیفات وی از جمله تاریخچه نقد و بررسی وهابیت بدهند، البته ما توسط فرزند برومند او سید حسن امین که در خط پدر حرکت کرد و در نشر و احیاء ی آثار او کوشید؛ کتاب «دایره المعارف الاسلامیه شیعه» (خلاصه مهمی را در فرهنگ و معارف اسلامی پر کرده است) را منتشر ساخت.

بعدها به واسطه ی واقعه ی جمعه ی سیاه مکه که در ششم ذی الحجه ۱۴۰۷ و پدیده کهنه ی تواندیشی دینی که امروز بر سر زبان افتاده و خوراک پاره ای از مطبوعات شده است که همه مولفین را از گذشته تا حال بر این داشته که پیرامون آن بررسی کنند و به نشر تالیفات خود پردازند.

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا

نقد سه منبع دست اول

۱- کتاب «آیین وهابیت» نوشته ی استاد گرانقدر جعفر سبحانی. از جمله آثار ارزنده و بسیار خوب در ارتباط با موضوع تحقیق، کتاب « آیین وهابیت» می باشد که در آن به بیان اصول اعتقادی وهابیت پرداخته شده است اما به دلیل بیان تمام اعتقادات وهابیت در این کتاب، به موضوعات به صورت خیلی مختصر پرداخته شده و توضیح کافی داده نشده است و در واقع کتاب مختصر و جامع می باشد.

۲- کتاب «وهابیت مبانی فکری و کارنامه ی عملی» اثر دیگری از همین مولف است.

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

این کتاب نیز گر چه کتاب بسیار ارزنده ای می باشد ولی بیشتر مطالب آن راجع به مسائل توحید، شرک، بدعت، توسل، شفاعت و سوگند به خداوند مطرح شده و در جهت ارتباط آن با وهابیت به صورت جامع و کامل سخن نگفته است؛ ضمن اینکه اشتباهات چاپی فراوانی نیز دارد.

۳- کتاب «تاریخچه، نقد و بررسی وهابی ها» تألیف سید محسن امین. ترجمه و نگارش سید ابراهیم

علوی.

این کتاب به نسبت کتابی جامع در مورد عقاید وهابی ها می باشد و تک تک عقاید آن ها را ذکر و با دلایل محکم رد نموده است. اما مشکل اصلی آن استفاده فراوان از قواعد اصول می باشد که باعث ثقیل شدن مطالب آن شده و فهم آن را برای خوانندگان مشکل کرده است.

۵- سوالات اصلی و فرعی

الف) سوالات اصلی

۱- عقاید وهابیت در ارتباط با توحید چیست؟ پاسخ اهل تشیع در این باره چه می باشد؟

۲- عقاید وهابیت در ارتباط با توسل چیست؟ پاسخ تشیع در این باره چه می باشد؟

۳- عقاید وهابیت در ارتباط شفاعت چیست؟ پاسخ تشیع در این باره چه می باشد؟

ب) سوالات فرعی

۱- موسس اولیه وهابیت کیست؟

۲- موسس اصلی وهابیت کیست و چگونه مذهب وهابیت توسط او انتشار یافت؟

۳- چرا وهابیون توسل به پیامبر را شرک می دانند؟

۴- چرا آنها شفاعت غیر خدا را شرک می دانند؟

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲